

‘Door zo’n netwerk ben je echt met energiebesparing bezig’

Praten over tomaten en trossen is verleden tijd. Het gaat nu over drogestof en huidmondjes. Dat moest wel, anders konden de glastuinders in Innovatienetwerk Nieuwe Energie Systemen (INES) in Noord-Limburg onmogelijk van elkaar leren. Want de tuinders zitten niet per gewas bij elkaar, maar over de verschillende teelten heen. Een voorwaarde om met elkaar ervaringen te delen over telen in nieuwe energiesystemen. De aanpak werkt.

Het initiatief voor het netwerk komt van de LLTB, en Wageningen UR begeleidt. Er zijn talloze nieuwe ontwikkelingen op het gebied van energie, constateerde de boeren- en tuindersorganisatie. Ook de glastuinders in Noord-Limburg oriënteren zich hierop. Maar een individuele tuinder komt niet zo makkelijk achter de leerervaringen die andere tuinders hebben en de missers van nieuwe concepten. Er moest meer regionale samenhang komen, vond de LLTB. Annemie Hermans is namens de LLTB betrokken bij het netwerk: ‘Dan kunnen ze elkaar als toets gebruiken en krijg je een soort collectieve kennisboost. Het versnelt de ontwikkelingen en helpt ondernemers meer zekerheden te leggen onder de keuzes die ze maken. Zo krijg je een superstudieclub, met elkaar worden ze slimmer.’

>> Kansen in energiebesparing

Jaap van den Beukel, glastuinder in Venlo en een van de deelnemers, is het daar volledig mee eens. ‘We zeggen met z’n allen dat er wat moet

gebeuren aan energiebesparing. Het beseft is er zeker bij alle tuinders en door zo’n netwerk ben je er echt mee bezig. Nu ik in het netwerk zit, steek ik tijd in het onderwerp energie. Als je er niet op focust gaat het toch langs je heen. Denk je, ach, dat komt morgen wel. Nu klankbord ik met collega’s en zie ik waar de kansen liggen. Ik krijg sommige dingen bevestigd, maar soms hoor ik iets waar ik nooit bij stil heb gestaan.’

Van den Beukel teelt matricaria (kamille), een teelt waar de energiekosten niet eens zo’n groot deel uitmaken van de totale kosten. Het gaat om zo’n 13 procent, terwijl dat bij groenten al snel het dubbele is. Voor de glastuinder reden om nu nog niet in grote systemen te investeren. Wel heeft hij al stukken kas aangepast aan het aircokas-principe. Dit is een semi-gesloten kas die door kaskoeling en luchtbevochtiging op een relatief goedkope manier energie kan besparen. Deze daadwerkelijke actie maakt de tuinder tot een van de vijf koplopers in het

netwerk, die allen op het punt staan te investeren of hebben geïnvesteerd in nieuwe energiesystemen. Zij vormen met elkaar een netwerk binnen het netwerk, dat net iets dieper gaat dan het "peloton". Hier is meer openheid en meer vertrouwelijkheid dan in de grote groep, een voorwaarde om dieper op zaken in te gaan. Bijvoorbeeld over de reden waarom iemand een bepaalde beslissing neemt of een bepaalde vervolgstap neemt.

>> Groepsgevoel

Zo open met elkaar praten was wel iets wat de tuinders moesten leren. Ook Van den Beukel. 'Het is niet een voorlichtingsavond waar je passief gaat zitten luisteren. Als je wilt halen en brengen moet je met elkaar delen. Dat hebben we echt moeten leren.' Hermans noemt het de competenties om te sparren. Dat discussie wat oplevert, dat ondernemers daardoor na gaan denken over keuzes die ze maken. En dat een bijeenkomst niet alleen consumeren is. 'Zo ontstaat een groepsgevoel, waarin ieder weet wat hij aan de ander heeft. Dat ze letterlijk bij elkaar op de bedrijven kunnen komen en daar wat van opsteken.' Die verdieping is niet alleen bij de ondernemers gekomen, maar ook bij de onderzoekers. Beide groepen beseffen nu dat als je praktijkvragen combineert met theoretische onderzoekskennis dit meer kennis oplevert.

>> Ruggensteun van netwerk

De tuinders waarderen de aanpak in het netwerk. Ze bezoeken elkaars bedrijven en andere bedrijven. Ze horen sprekers aan en ze leren van elkaar over de gewassen heen. Ze hadden nooit verwacht dat ze zoveel van elkaar konden opsteken, aldus Hermans.

De werkwijze lijkt aan te slaan. Uit een enquête onder de deelnemers,

die ook met hen is besproken, blijkt dat er energie ontstaat door dingen met elkaar te doen, bijvoorbeeld door samen op excursie te gaan. Dan ontstaat een gemeenschappelijk referentiekader om naar innovaties te kijken. Deelnemers voelen zich in de rug gesteund door het netwerk om zelf en met anderen innovaties op te pakken. Dit leidt bij voorlopers en peloton tot nieuwe initiatieven.

>> Grote stappen

Hermans vindt dan ook dat alle doelen bereikt zijn. De telers maken zich ervaringen en kennis makkelijker eigen en ze zijn in staat om kennis van elders op te doen. Zo'n netwerk maakt het aantrekkelijk voor andere partijen om aan te haken. 'Natuurlijk is er niet gelijk een explosie aan nieuwe ontwikkelingen en investeringen, maar samen aan de gang gaan verrijkt de discussie. Ondernemers zetten wel degelijk grote stappen, al is dat niet alleen toe te schrijven aan het netwerk. Ze zetten stappen mede dankzij de inzichten die zij in dit kader hebben opgedaan.' Van den Beukel beaamt dat volmondig. Grote investeringen heeft hij nog niet gepland, maar hij vertelt enthousiast over een excursie naar een bedrijf dat groenten verwerkt en een biovergistingsinstallatie heeft gebouwd. 'Die man vertelde wat hij allemaal nodig had, en welke kansen en bedreigingen hij zag. Zoiets opbouwen kost tijd, maar als ik een volgend bedrijf ga bouwen over een aantal jaren, ga ik serieus bekijken of ik ook allerlei partijen bij elkaar kan brengen om aan zoiets te werken.' Ondertussen gaat hij het liefst verder in INES-verband. Met begeleiding. 'Ook als er geen begeleiding meer is wil ik verder, maar ik vraag me af of we dan wel door zullen gaan. Iemand moet er aan trekken, goede excursies en goede sprekers regelen. Dat kunnen we zelf wel proberen, maar wij hebben die ingangen niet.'

